

Idea ve výtvarném umění

Ars: techné + inventio

- Důraz na techné – schopnost vytvářet iluze, např. Plinius, *Historia naturalis*, kap. XXXVI: o soutěžích malířů (Zeuxis a Parrhesios), o sochaři Képhisodotovi aj.
- Plótinus: nazírání idejí skrze umění
- Odvrat od iluzionismu: symbolické koncepty raně křesťanského a byzantského umění
- Invence u Giorgia Vasariho: Umění – architektura, malířství a sochařství – jsou tři sestry, jejichž otcem je disegno a matkou invenzione.
- Tom Stoppard o umění modernismu: „*Skill without imagination is craftsmanship and gives us many useful objects such as wickerwork picnic baskets. Imagination without skill gives us modern art.*“ (*Artist Descending a Staircase*)

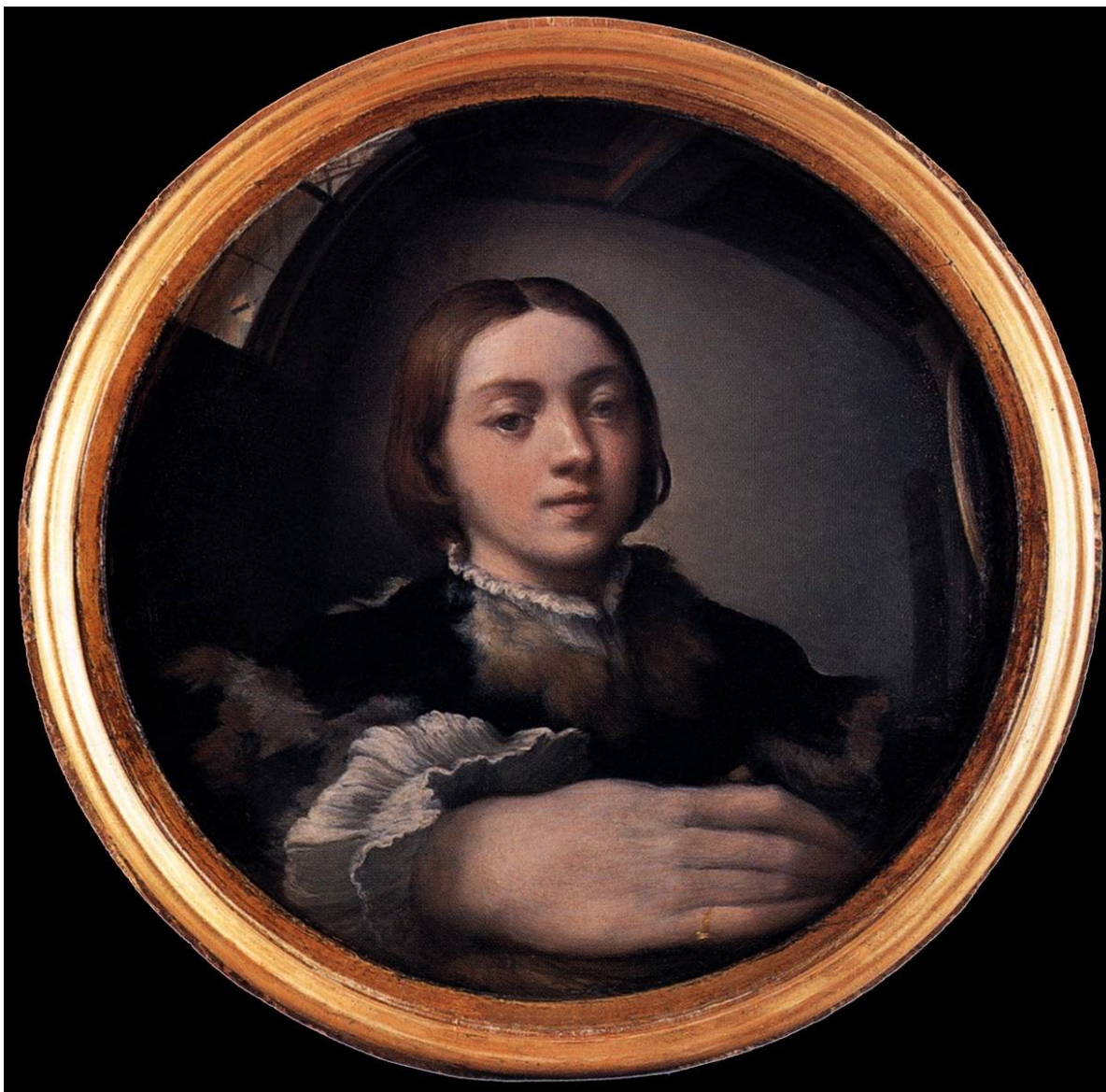
Madona šternberská, konec 14. stol., detail

Pozn.: pozoruhodné spojení idealizace a realismu; ten byl motivován jednak teologicky (ukázat skutečnost Kristova vtělení a eucharistie), a jednak možná i odkazem na antický vzor (jak soudí L. Konečný). Srov. Plinius, (Hist.nat.XXXVI,24) o sochaři Kefisodotovi:
„V Pergamu jest od něho vychvalovaná skupina zápasníků, proslulá tím, že prsty jsou vtlačeny opravdověji do těla než do mramoru.“

Konceptuální umění

- Umění založené na ideji (efektu překvapení, hříčce, šoku, odhmotnění...)
- V evropském umění počátky v manýrismu (16. stol.) s jeho estetikou překvapení a umělecké sebe prezentace
- „Nalezené dílo“ (již v úvahách Leonarda da Vinciho). Marcel Duchamp a surrealisté: ready made, objets trouvés
- „Otevřené dílo“ dotvářené divákem (účastníkem happeningu...)
- Programově konceptuální umění definováno v 60. letech 20. století (Joseph Kosuth, Sol LeWitt)
- Opozice, či spojování konceptualismu a tradičních médií výtvarného umění

Parmigianino, Vlastní portrét v konvexním zrcadle, cca 1524

Obraz jako téma / Zadní strana obrazu „Opičí obrazy“ Gabriela von Maxe (1840-1915)

„Nalezená díla“ (Vladimír Boudník)

Andy Warhol, Brillo Box, 1964, 1969

Teoretická diskuze: Arthur C. Danto

Konceptuální umění

Mezinárodní hnutí, jež se zrodilo v 60. letech 20. stol. v USA. Konceptuální umění povýšilo na nejdůležitější část umění myšlenku nebo koncept autora. V protikladu k umění určenému primárně pro oko je artikulován nový model umění postavený na zájmu o samotnou myšlenku. Konceptuální umění navazuje na teze Marcela Duchampa (1887-1968) a jeho koncept „umění jako idea“ – poukazující k jeho představě umění, které existuje primárně jako záměr autora. Materializace uměleckého díla byla často nahrazena písemným záznamem, nákresem, plánem, mapou, fotografií, filmem a videem. Souvisí s dematerializací umění, přesunem od fyzického k mentálnímu.

Joseph Kosuth, *Jedna a tři židle*, 1965
pozn.: klasický příklad k.u. – dílo opakuje
význam slova „židle“ v reálné, obrazové
a slovní podobě

chair (*chā*), n. [*OF* *chaire* (*fr.* *chaire*), < L. *cathedra*; see *cathedra*.] A seat with a back, and often arms, usually for one person; a seat of office or authority; or the office itself; the person occupying the seat or office, esp. the chairman of a meeting; a *wheel-chair*; a *chair*; a metal block or clutch to support and secure a nail in a nailnut.

Konceptuální umění

Joseph Kosuth

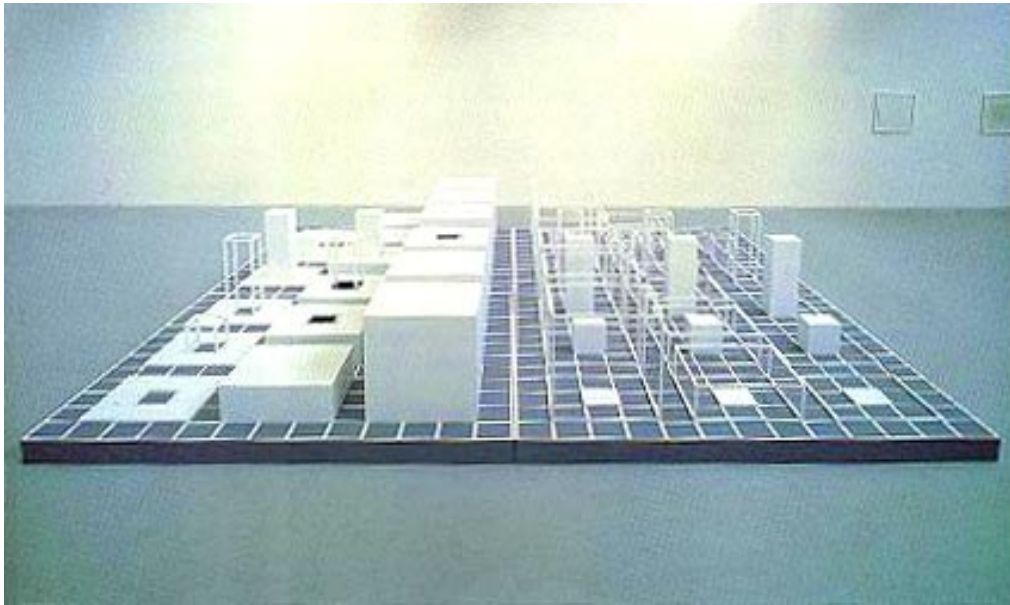
Arts As Idea Nothing, 1968

noth·ing (nuth/ing), *n.* **1.** no thing; not anything; naught: *She sat there all the evening and said nothing.* **2.** no item, part, quantity, trace, etc., of something implied or mentioned: *The searchers found nothing in the woods. Say nothing of our talk.* **3.** no matter of any kind: *A perfect vacuum would consist literally of nothing.* **4.** a complete absence of reward, value to be received or given, meaning, etc.: *hopes that come to nothing; an antique worth next to nothing; to expect something for nothing.* **5.** something of no importance: *Oh, my headache is nothing now.* **6.** a zero quantity: *Nothing from nine leaves nine.* **7.** a trivial utterance: *to say sweet nothings.* **8.** no great effort, trouble, etc.: *There's nothing to fixing this if you know how.* **9. nothing but**, nothing other than; only. **10. nothing doing**, **a.** emphatically no; certainly not. **b.** no perceptible activity of note: *There was nothing doing in town.* —*adv.* **11.** in no respect or degree; not at all: *Nothing dismayed, he repeated his question.* [orig. two words: *no thing*]

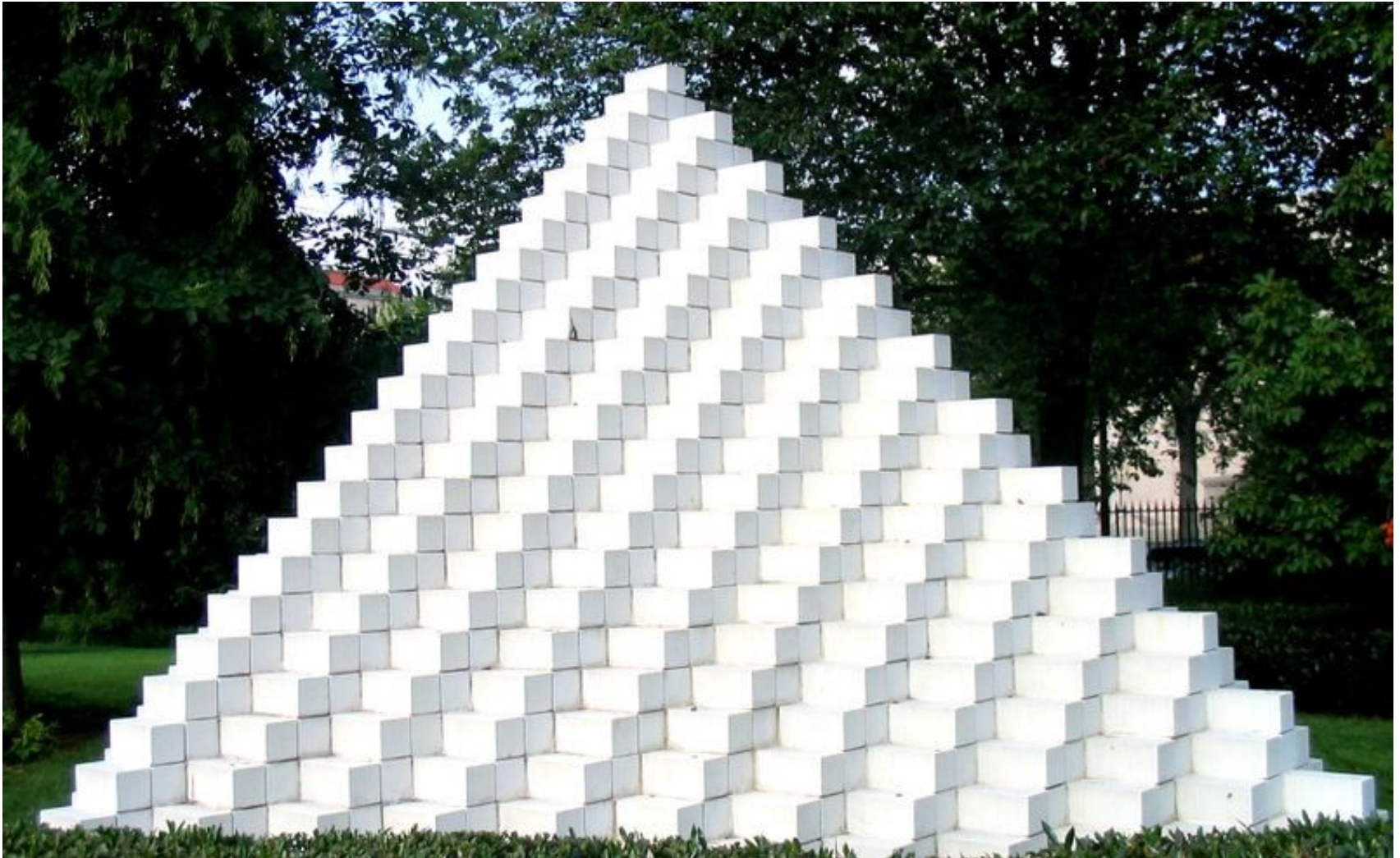

Joseph Kosuth
Four Colours Four Words, 1966

Sol Le Witt
Lines, Colours and their
Combinations, 1969-70
Serial Project 1 (A, B, C, D) 1966

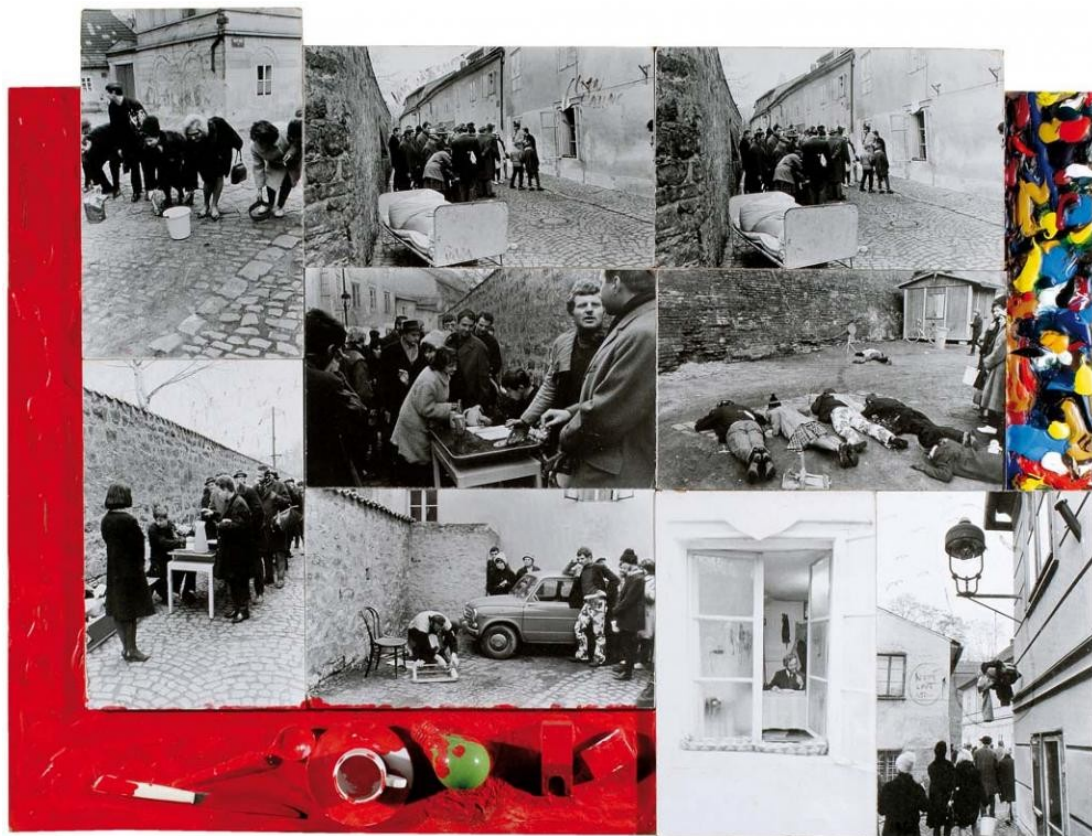
Sol Le Witt
Four-Sided Pyramid, 1997

Joseph Beuys, Jak vysvětlit obraz mrtvému zajíci, performance, Düsseldorf, 26. 11. 1965

Happenings Milana Knížáka v 60. letech

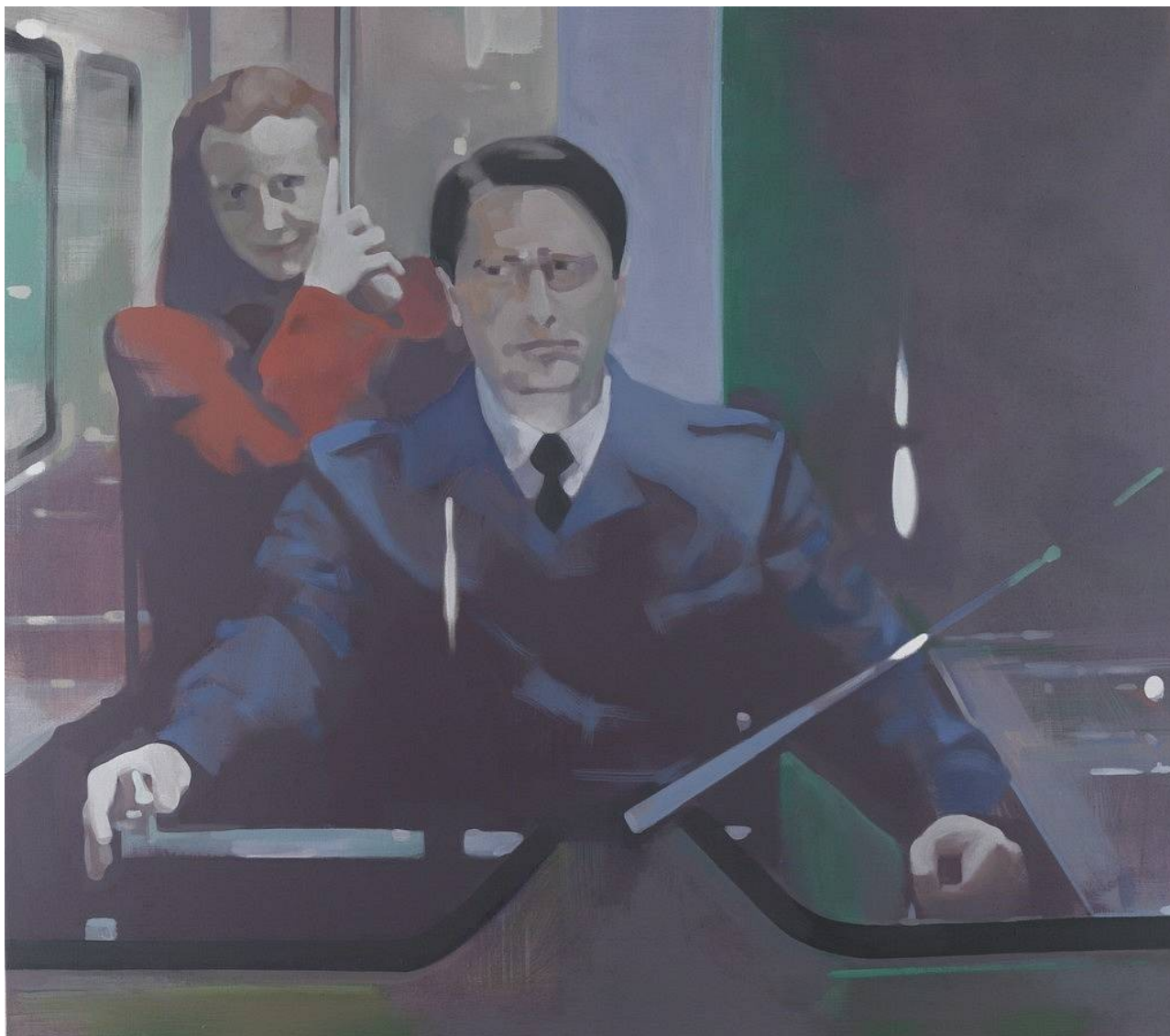
**Eva Kmentová, Stopy, 17. 3. 1970, instalace v Galerii
Václava Špály v Praze – Footsteps, 17 .3. 1970, instal-
lation in the Václav Špála Gallery in Prague**

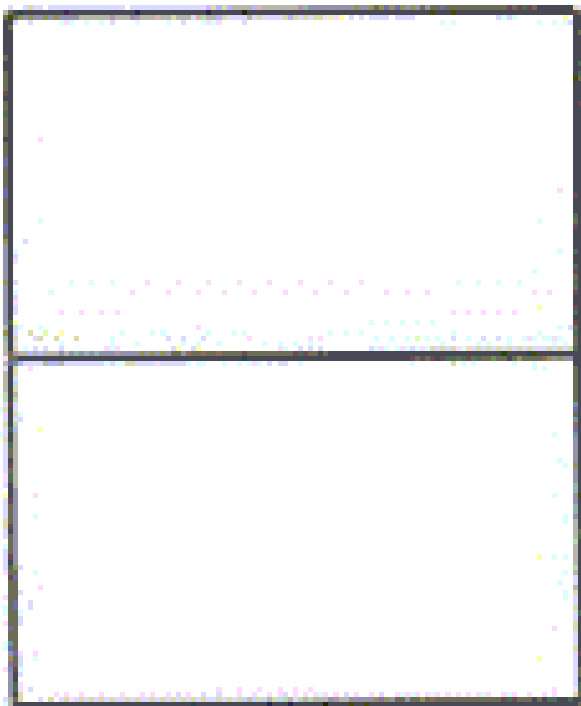
Happening Jiřího Kovandy Polibek přes sklo
Actions and Interruptions v galerii Tate Modern, 2007

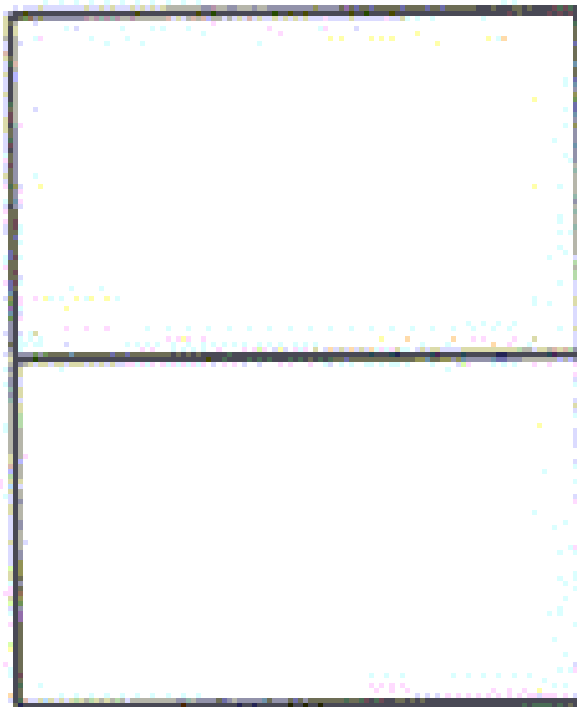
Koncept a klasická média umění / Návraty k iluzivnosti malířství
Jan Merta, Tramvaják II, 2011

Role interpretace: umělecké dílo utvářené interpretací

J.

K.

A. C. Danto, *Osvícení obyčejného*